

UDK 811.163.42'373.231(497.5-3 Promina)

Izvorni znanstveni članak

Rukopis primljen 19.XII.2011.

Prihvaćen za tisak 26.III.2012.

Ankica Čilaš Šimpraga
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Ulica Republike Austrije 16, HR-10000 Zagreb
acilas@ihjj.hr

MUŠKA OSOBNA IMENA U PROMINI

U radu se obrađuju muška osobna imena u Promini od njihovih najstarijih pisanih potvrda do današnjega doba. Prati se mijenjanje imenskoga repertora tijekom vremena i tumače razlozi tih mijena te se analiziraju likovi osobnih imena u neslužbenoj komunikaciji.

0. Razvoj osobnoimenskoga sustava u Hrvata

Osobno je ime najstarija antroponimijska kategorija i dio je imenske formule u svim fazama njezina razvoja. Dugo je ono bilo dovoljno za identifikaciju pojedinca unutar skupine kojoj je pripadao. Danas su osobna imena dijelom službene imenske formule te ulaze u skupinu individualnih antroponima.

Do prihvaćanja kršćanstva u Hrvata su u uporabi bila samo slavenska narodna imena, a već po evangelizaciji javljaju se kršćanska imena. Nakon razdoblja dominacije jednostrukih¹ narodnih imena (*Vuk*, *Tvrtko*, *Radoš*, *Branimir*, *Domagoj*...) i manjeg broja dvostrukih (*Petar Krešimir*, *Dmitar Zvonimir*) te složenih hibridnih imena (*Jurislav*, *Petrislav*), narodna se imena počinju zamjenjivati kršćanskima. To stanje u Hrvata traje do kraja 16. stoljeća², kada se na cij-

¹ Naziv "jednostruko osobno ime" nije općeprihvaćen u hrvatskoj onomastici, a u ovom radu pod njim podrazumijevam jednorječno osobno ime, bez obzira na to je li riječ o samotvornom/monoleksemnom (*Vuk*), izvedenom (*Tvrtko*), pokraćenom (*Zvone*) ili složenom (*Branimir*) osobnom imenu. Imena tipa *Petar Krešimir*, *Slavko Marin* nazivamo dvostrukim osobnim imenima, a ne dvojnim, dvorječnim ili dvočlanim, jer smatramo da taj naziv najbolje opisuje samu pojavu, a to je "imenovanje nositelja dvaput antroponimom iste kategorije".

² Što je u vezi s preporukama Tridentskog koncila (od 1545. do 1563.) da se djeci nadjevaju kršćanska imena.

lom Zapadu (dakle i u Hrvatskoj) počinje ustaljivati imenski repertoar prema kršćanskim³ imenima, dok u naroda koji ostaju pod utjecajem istočne crkve, dakle i u Srba, slavenski antroponimijski sustav ostaje jače na snazi, do današnjih dana (Putanec 1976: IX).

U Hrvata se potkraj 17. stoljeća ponovno u većem broju javljaju narodna imena, i to kao prijevod svetačkih imena, pod utjecajem povijesnih spisa i povijesne literature. Za vrijeme narodnoga preporoda i buđenja narodne svijesti prevođenje je osobito bilo često (npr. *Domeniko* postaje *Nedjeljko*, a *Desiderius* – *Željko*).

1. Promina

Promina je općina i crkvena župa u Šibensko-kninskoj županiji koja obuhvaća područje od 140 četvornih kilometara na kojem se razvilo jedanaest⁴ sela. Dijalektološki gledano, riječ je o ikavskome novoštokavskom području, vjerski – dominantno je katoličko stanovništvo uz pravoslavne zaseoke u nekoliko sela, a povijesno gledano, to je područje naseljeno u neolitikumu (o čemu svjedoče arheološki ostatci danilske kulture u Mratovu), u ilirskom (predrimski Burnum – gradina u Puljanima) i rimskom razdoblju (rimske terme u Oklaju, nekropole u Matasima i Mratovu te veliko antičko naselje u Razvođu) (v. Kosor 1995.). U predturskom razdoblju ondje su svoje posjede imale velikaške porodice (Svačići, Martinušići, Mišljenovići, Utišinovići), no za to razdoblje bogato događajima raspolažemo slabim antroponomastičkim podacima pa antroponimiju možemo proučavati od 16. stoljeća, tj. tek od razdoblja nakon dolaska Osmanlija u Prominu, kad počinju sustavni popisi stanovništva. Doduše, osmanlijski su osvajači pustošili prominski i širi drniški kraj i tijekom 15. stoljeća, no tek su padom Drniša i Knina 1522. godine (v. Kosor 1995: 104.) osvojili to područje.

2. Predmet istraživanja i metodologija

Jezikoslovac Žarko Muljačić već 1963. naglašava da su povijesna onomastička istraživanja moguća tek ako se sučele dvije ili više sinkronih razina, a da bi se mogli uspoređivati imenski sustavi u vremenskom slijedu, važno je anali-

³ Terminom kršćanska imena obuhvaćena su biblijska, svetačka i kalendarska osobna imena.

⁴ Sela su: Bobodol, Bogatić, Čitluk, Lukar, Ljubotić, Matase, Mratovo, Oklaj, Puljane, Razvođe i Suknovci. Ondje je godine 1953. živjelo 6525 ljudi, a prema popisu iz 2001. samo 1317. Depopulacija je počela 70-ih godina 20. stoljeća (1971. god. 5052 stanovnika) s ekonomskom migracijom u gradove i inozemstvo.

zirati pojedina razdoblja koja uključujemo u istraživanje. Pritom ističe strukturalno-statističku metodu kao obvezatnu žele li se dobiti vjerodostojni rezultati.

U ovom će se radu prikazati repertoar službenih prominskih muških osobnih imena od prvih potvrda do danas. No kako se u neslužbenoj komunikaciji često rabe neslužbeni likovi imena, prikazat će se i te neslužbene inačice, njihova struktura i značenjska vrijednost tvorbenih formata.

Podatci za rad crpljeni su iz različitih vrela koja se odnose na različite vremenske odsječke: (a) turski defter za nahiju Nečven iz 1550. godine; (b) Liber baptizatorum knjiga VI. Šibenske biskupije (1648. – 1656.); (c) Matična knjiga krštenih župe Promine 1779. – 1781.; (d) Anagraf župe Promine iz 1862.; (e) Upisnik rođenih od 1919. do 1925; (f) Knjiga državljana od 1946. do 1955.; (g) Knjiga državljana od 1966. do 1975. godine te (h) Matična knjiga krštenih župe Promine od 1980. do 2000. godine. Neslužbena muška osobna imena prikupljena su terenskim istraživanjem.

3. Šesnaesto stoljeće

Imena u 16. stoljeću analiziramo na temelju građe ekscerpirane iz opširnoga turskog deftera (poreznog popisa) koji je nastao 1550. godine⁵, upravo u vrijeme Tridentskoga koncila, pa s obzirom na to još uvijek očekujemo velik udio narodnih osobnih imena.

Promina je došavši pod tursku vlast potpala pod nahiju Nečven (ustanovljena 1528.), koja je dobila ime po gradu-tvrđavi na lijevoj obali rijeke Krke, te je pripadala Skradinskom kadiluku, koji je bio u sastavu Kliškog sandžaka. Kako je nahija obuhvaćala veći prostor od današnje Općine Promine, ne možemo razlučiti prominska osobna imena od imena iz ostalih sela koja su joj pripadala. Stoga ovdje donosimo sva osobna imena s pretpostavkom da je u cijeloj nahiji bio u uporabi jednak imenski repertoar. Kao što ćemo vidjeti, riječ je o izvedenim i složenim narodnim slavenskim i kršćanskim imenima te o imenima islamskoga podrijetla.

U defteru se navodi da je nahija Nečven obuhvaćala četiri sela, a spominje se i mezra Kaočina, tj. u to doba napušteno naselje, a danas naseljeno miljevačko selo Kaočine. No ako prebrojimo popisane ojkonime, onda se brojka povećava na devet naselja: sela Visočani (u blizini tvrđave Nečven), Dobropoljani s mezrom Kaočina, Dolnje i Gornje Zaruće te Poljice, Popovac, Tohsin i Letačić. Ukupno je popisano 45 kuća i nositelja poreznih obveza s njihovim imenskim

⁵ Opširni popis Kliškog sandžaka iz 1550., [priredila Behija Zlatar, obradili Fehim Dž. Spaho i Ahmed S. Aličić], Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo 2007.

formulama. Samo je jedna osoba navedena dvočlanom imenskom formulom os. ime + pridjevak: *Stepan Antolov*, a ostale sve troriječnom os. ime + 'sin' + gen. očeva imena, npr. *Dragobrad, sin Vukca*. Kako raspolažemo imenima sinova i očeva, moguće je utvrditi prevladavaju li u jednom naraštaju narodna ili kršćanska imena, je li potvrđena islamizacija imena te koje su imenske osnove česte i kakva je tvorba imena.

Sudeći prema imenskim formulama, samo su dva posjeda pripadala Turcima, i to u Dobropoljanima *Kurtu, sinu Davuda*, te u Zaruću *Husejnu, sinu Abdulaha*.

U Visočanima su bile samo tri kuće, a čak u dvjema vidljiva je islamizacija imena: *Pervane, sin Marka* i *Husejn, sin Pave*. Treći je nositelj poreznih obveza u tom selu bio *Pavko, sin Dobrašina*. Još jedan primjer islamizacije imena nalazimo u Dobropoljanima: *Džafer, sin Grujca*, dok u ostalim selima nema takve pojave.

U popisu prevladavaju izvedena i složena narodna imena (ukupno 38), a ne pojavljuju se narodna imena u temeljnom i pokraćenom liku. Među izvedenim narodnim imenima (29), kao i inače u hrvatskim brdskim, stočarskim krajevima u to doba, dominiraju ona motivirana osnovom *rad* (ukupno 8): *Radan, Radeš, Radko, Radman, Radoj, Radoje, Radojina, Radul*, te profilaktička imena motivirana osnovom *vuk* (također 8): *Vučeta, Vukac, Vukas, Vukašin, Vukica, Vukić, Vukman, Vukša*. Ostala su izvedena imena (13): *Dobrašin, Dragić, Grujac, Komarčina, Ljuboj(e), Milko, Miloj/-e, Mirelj, Ostoja, Rujica, Tvrđko, Vladko, Vlah*. U relativno malenu korpusu možemo izdvojiti poveći broj sufiksa: *-ac, -an, -as, -ašin, -elj, -eš, -eta, -ica, -ić, -ko, -man, -oj, -oje, -ojina, -ša, -ul*, po čemu zaključujemo da je u to doprezimensko doba sufiksalna tvorba bila izrazito plodna kako bi se čovjek u svojoj sredini mogao identificirati samo imenom te da bi se izbjeglo poistovjećivanje s kojom drugom osobom istoga imena. Dakle, tada su se imenske inačice često ponašale kao zasebna imena (Šimunović 2002: 373) za razliku od današnjega doba kad se manji broj inačica javlja kao službeno ime (npr. *Nikica, Ivica*), a veći broj pripada neslužbenoj uporabi.

Složena su narodna imena malobrojnija (9 potvrđenih), a motivirana su osnovama *brad, drag, mio, mir, rad, sav, vlad* i *vuk*: *Dragobrad, Milobrad, Radobrad, Radosav, Vukobrad, Vukdrag, Vukodrag, Vukmir, Vladisav*.

Kršćanska imena i imena s kršćanskom motivacijom potvrđena su u manjem broju od narodnih (17), a nositelje tih imena nalazimo u naraštaju i očeva i sinova. U ovoj skupini pojavljuju se imena u temeljnom (*Grgur, Ivan, Marko, Mihovil, Nikola, Pavel, Toma*), izvedenom (*Andrijaš, Ivko, Matijaš, Pavko, Perugan, Bogić, Bogun* i *Božićak*) te pokraćenom liku (*Jova, Pave*). Premda

na kršćanska imena otpada manje od trećine potvrđenih muških osobnih imena, njihove spomenute tvorbene značajke upućuju na zaključak da su ta imena, premda aloglotnoga podrijetla, već bila dobro uklopljena u hrvatski antroponimski sustav.

4. Sedamnaesto stoljeće

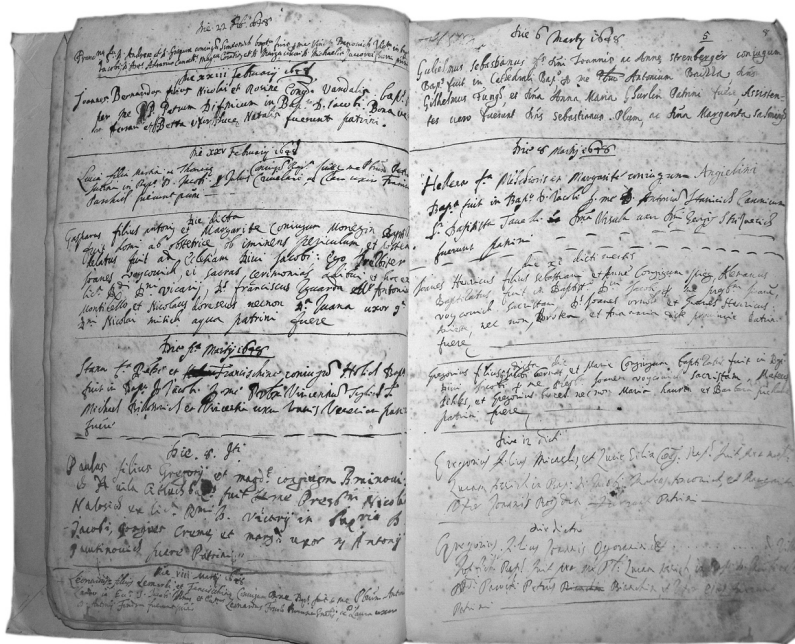
Građa za 17. stoljeće nije velika, no daje nam svojevrsan uvid u to na koji se način promijenio imenski repertoar stotinu godina nakon prethodnih podataka i nakon odluka Tridentskoga koncila da se djeca imenuju imenima kršćanskoga podrijetla, tj. imenima aloglotnih osnova.

Gotovo tijekom cijelog 17. stoljeća Promina je pod turskom vlašću, no stanovništvo se nije mirilo sa situacijom, nego su podizane bune i organizirani zbjegovi na primorje kako bi se pružio otpor⁶. Dio je stanovništva dospio u Šibenik, u kojem su se neki i trajno nastanili, djelomično i zbog toga što su nakon velikoga pomora Šibenčana u epidemiji kuge⁷ mnoge kuće ostale prazne, a na zemlji nije imao tko raditi. Stoga su šibenske matične knjige dobar izvor za prominsku imensku građu u 17. stoljeću.

U *Liber baptizatorum* knj. VI. nalazimo između 1648. i 1656. godine 20-ero djece krštene u Šibeniku čijim je roditeljima upisano da su pridošlice iz Promine. Imena su svećenici zapisivali u latiniziranu liku, no nekoliko ženskih osobnih imena s tvorbenim i morfološkim hrvatskim karakteristikama upućuje na to da je uz službenu, latinsku verziju osobnih imena postojala neslužbena, hrvatskom jeziku prilagođena uporaba (npr. *Anizza*, *Catta*, *Jelina*). Valja pretpostaviti da se prominsko, uglavnom nepismeno stanovništvo u svakodnevnoj praksi najvjerojatnije služilo imenima kao što su *Ivan*, *Marko*, *Mate*, a ne latiniziranim imenima *Joannes*, *Marcus*, *Matheus*.

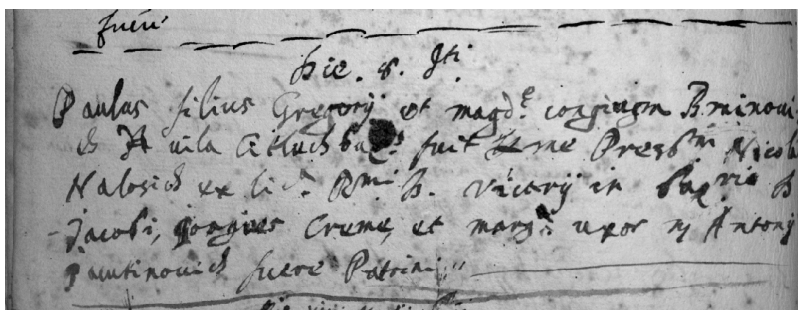
⁶ Generalni je mletački providur L. Foscolo 1648. iz Skradina uputio veći broj krajišnika da s Miljevaca i iz Promine istjeraju Turke, a oko 20 000 ljudi bilo se tada preko Roškog slapa povuklo na šibensku stranu (Kosor 1995: 127).

⁷ Povijesni izvori govore o stradanju 10 000 – 12 000 stanovnika za vrijeme kuge (v. Kosor 1995: 132).

Sl. 1. Liber baptizatorum knj. VI. Šibenske biskupije (1648. – 1656.)

Kako prema podatcima o krštenoj djeci nalazimo imena *Grigoriy*, *Joannes* (2x), *Marcus*, *Martinus*, *Mateus*, *Michael*, *Paulus* (2x), *Simon*, *Stephanus*, uviđamo da su sva imena dječaka rođenih između 1648. i 1656. kršćanskoga podrijetla, tj. uglavnom je riječ o imenima evanđelista i apostola.⁸

Sl. 2. Zapis o rođenju Pavla Brajinovića iz Čitluka (Liber baptizatorum knj. VI. Šibenske biskupije (1648. – 1656.))

⁸ Kako je riječ o samo 11 nositelja, imamo malen repertoar imena, tj. samo 9 osobnih imena, od čega se *Joannes* i *Paulus* pojavljuju po dva puta.

Ni među imenima očeva stanje se bitno ne razlikuje. Njih osamnaestorica⁹, koliko ih je u građi, nosila su imena: *Georgius* (3x), *Gregorius*, *Incelis*, *Joaannes*, *Marchus* + *Marcus* (2x), *Martinus*, *Mateus* + *Matheus*, *Nicola* (2x), *Petrus*, *Vitus* (2x), *Vucina*. Dakle, dominiraju kršćanska imena, no pojavljuje se i jedno narodno ime (*Vucina*).

S obzirom na neopsežnu građu iz 17. stoljeća teško možemo donositi veće zaključke, teško je govoriti o frekventnosti imena, no bez obzira na to svakako je zanimljivo da su unatoč turskoj vlasti u prominskome kraju provedene odluke Tridentskoga koncila, tj. iz uporabe su uglavnom nestala narodna imena, a u nju su uvedena kršćanska osobna imena. Među tim se kršćanskim imenima pojavljuju imena apostola (Ivan, Matej), arhanđela (Mihovil) i drugih svetaca koji se štiju kao zaštitnici od bolesti. Naime, »već su apostoli, kao Isusovi nasljednici, liječili bolesne, a od ranog se kršćanstva na grobovima svetaca okupljaju potrebiti i događaju se čudotvorna izlječenja« (Dugac 2003: 131). S vremenom se u kršćanskom svijetu ustalilo četrnaest svetačkih likova koji su bili zaštitnici od raznih tjelesnih patnji, a na hrvatskom području kult tih svetaca najvjerojatnije su proširili franjevci (Dugac 2003: 131). Tako i u Promini u repertoaru kršćanskih imena nalazimo ponajviše imena svetaca sa zaštitničkom funkcijom, što je osobito vidljivo u bitno većem korpusu iz 18. stoljeća, gdje nalazimo imena svetaca koji štite ljude i životinje od bolesti.

5. Osamnaesto stoljeće

Potkraj 17. stoljeća prominski se kraj oslobađa od Turaka, a na prilično opustošeno područje naseljava se i novo stanovništvo, uglavnom predvođeno franjevcima. S izradom mletačkih katastara utvrđuje se i prominski prezimenski sustav, tj. jednom zapisana u dokumentima, prezimena postaju stalna i nepromjenjiva, a postojanje dvoimenske formule svakako je utjecalo i na repertoar osobnih imena u to doba.

Imenski smo repertoar u 18. stoljeću analizirali prema građi koju smo excerptirali iz Matične knjige krštenih u Promini između 1779. i 1781.,¹⁰ dakle oko 120 godina nakon podataka za 17. stoljeće. U matičnoj knjizi nema dvostrukih imena ni među djecom, ni među roditeljima ni među kumovima. Osobna se imena pojavljuju u latiniziranu obliku, uz manji broj pohrvaćenih kršćanskih imena, npr. *Andria* uz *Andreus*, *Martin* uz *Martinus*, *Jacou* uz *Jacob* i *Jacobus*, *Ilia* uz *Elia* i *Ellia*, *Matia* uz *Mathia*, *Matheus* i *Mathus*.

⁹ Pribrojena su i imena očeva ženske djece.

¹⁰ Matična se knjiga čuva u Državnom arhivu u Zadru.

Na pitanje jesu li se osobe sa službenim imenima *Elia* i *Ilia* te *Matia* i *Matheus* u svakodnevnoj komunikaciji zapravo nazivale istim imenom, zoran odgovor može dati sljedeći primjer.

Kao kuma nekoliko se puta pojavljuje stanovita *Joanna* koja je službeno zapisana četveročlanom imenskom formulom kao (1) *Joanna uxor Georgii Cardou*, (2) *Joanna uxor Gregori Cardou*, (3) *Joanna uxor Gregorii Cardou*. Kako je ovdje najvjerojatnije riječ o istoj osobi, muško bi ime i prezime koji dolaze u formuli za službeno imenovanje žena mogli poslužiti kao primjer kolebanja u zapisivanju imena. Naime, genitiv muškog imena zapisan je na tri načina: *Georgii*, *Gregori*, *Gregorii*. Možemo zaključiti da fratri pri zapisivanju imena nisu bili sigurni u svoje poznavanje latinske gramatike (u G nastavci *-i* te *-ii*) te da su se u svakodnevici ljudi nazivali hrvatskim verzijama kršćanskih imena, a pri zapisivanju su se fratri dvoumili kako ta imena prenijeti u latinski jezik te su isto ime jedanput preveli kao *Georgius*, a drugi put kao *Gregorius*. Znamo da je prema *Gregorius* u hrvatskom jeziku *Grgur*, *Grgo*, *Grga*, a prema *Georgius* je *Juraj*, *Jure*, *Đuro*. S obzirom na sve ne možemo znati je li *Joannin* muž bio *Jure* ili *Grga* // *Grgo*, no sigurno je da ga nisu zvali ni *Georgius* ni *Gregorius*.

Zbog spomenutih slučajeva različite grafijske i morfološke inačice uzimat ćemo kao jedno ime, preciznije kazano, u 18. stoljeću govorit ćemo ponajprije o imenskim osnovama. U građi je potvrđena samo 31 osnova muškoga osobnog imena, a upisane su 383 muške osobe, tj. odnos broja imena i broja nositelja otprilike je 1 : 12.¹¹ U repertoaru se prvi put nalazi i osobno ime *Antonius*¹², koje će postati jedno od najfrekventnijih osobnih imena u Promini tijekom 18., 19. i 20. stoljeća.

Potvrđena su imena: *Andrus*¹³, *Antonius*¹⁴, *Bartholomeus*¹⁵, *Blafus*¹⁶, *Elia*¹⁷, *Florus*, *Franciscus*, *Georgius*¹⁸, *Gregorius*¹⁹, *Hieronimus*²⁰, *Jacobus*²¹,

¹¹ Za razliku od tog vremena i te sredine suvremeni podatci za Zagreb pokazuju da je odnos broja imena prema broju nositelja 1 : 4 (Brozović Rončević; Čilaš Šimpraga 2007.).

¹² Kult svetog Antuna prisutan je u cijeloj Hrvatskoj. Kao zaštitnik propovjednika, siromaha, budućih majki, putnika, ribara, mornara, starih ljudi, žetvi, konja, izgubljenih stvari, pošte, brodoloma itd. svakako je bio i ostao vrlo omiljen svetac među katolicima, a prominskomu stočarskom stanovništvu stoljećima je bio važan i zato što su se nakon dana kad se časti, 13. lipnja, pastiri sa stadi-ma upućivali u planine kako bi izbjegli ljetnu sušu, a u Prominu bi se vraćali tek po Maloj Gospi.

¹³ Andrus (2x) + Andria

¹⁴ Antones (8x) + Antoni + Antonio + Antonius (23x)

¹⁵ Bartholomeo + Bartholomeus (5x) + Bartolomeus + Bartholomus

¹⁶ Blafus / Blasus / Blazicius / Blazius / Blazus / Blaxus – ime pisano na 6 načina

¹⁷ Elia (4x) + Ellia + Ilia

¹⁸ Georgius (8x) + Giorgius (13x) + Gueorgius

¹⁹ Gregorius (10x) + Gregoris

²⁰ Hieronimus (3x) + Hieronismus (2x)

²¹ Jacob + Jacobus (13x) + Jacou

*Joannes*²², *Joseph*²³, *Laurenzi*, *Luca*²⁴, *Marcus*²⁵, *Martinus*²⁶, *Matheus*²⁷, *Michael*²⁸, *Natales*²⁹, *Nicolaus*, *Pasqualis*, *Paulus*, *Petrus*, *Philippus*³⁰, *Simones*³¹, *Stephanus*³², *Thoma*³³, *Vitus*.

Najfrekventnija su imena: *Joannes* 9,9 % i *Antonius* 8,6 %, a slijede *Matheus* 8,4 %, *Nicolaus* 7 %, *Luca* 6,5 %, *Marcus* i *Georgius* 5,7 %, *Joseph* 5,2 %, *Petrus* 4,4 %, dakle riječ je o imenima prema moćnim kršćanskim svetcima zaštitnicima od bolesti i ljudi i životinja.

Manji dio repertoara otpada na nefrekventna imena (12,5 %), tj. ona koja se pojavljuju samo jedanput: *Cristhorus*, *Francus*, *Laurenzi*, *Pasqualis*.

Tradicionalni “zakoni” nadijevanja imena

Tradicionalno su se imena u Promini nadijevala prema dvama načelima: (1) prema nasljednim pravilima i (2) prema imenu sveca koji se slavi na dan rođenja / krštenja djeteta.

Prema nasljednim pravilima prvi sin dobiva ime djeda po ocu, drugi ime djeda po majci, prva kći ime bake po ocu, a druga bake po majci te je moguće da dijete dobije kumovo / kumino ime. Malo je slučajeva kad se ime djeteta poklapa s roditeljskim imenom, npr. *Paulus filius Pauli Jossich et Marthe Xugl*. S obzirom na to da ne znamo koje je upisano dijete po redu u roditelja i kako su se zvali djedovi i bake, ne možemo tvrditi je li ovdje riječ o rijetkim slučajevima nasljeđivanja očeva imena ili o poklapanju imena oca s imenom djeda po majci.

Je li u 18. stoljeću za Promince bilo važnije “nasljedno” ili “kalendarsko” načelo nadijevanja imena? Analizirajući matičnu knjigu kojom raspoložemo, uočavamo da se dobivena imena djece ne podudaraju s imenima u katoličkom kalendaru. Tako su npr. djevojčice rođene u ožujku i rujnu dobivale ime *Ana* (Sveta Ana je 26. srpnja), u ožujku, svibnju, rujnu ime *Chatarina* (Sveta Kata – 25. studenoga), dječaci rođeni potkraj veljače, početkom listopada dobili su ime *Joseph* (Sveti Josip 19. ožujka) ili *Antonius* krajem kolovoza (Sveti Ante 13. lip-

²² Joannes (37x) + Ioannis

²³ Joseph (6x) + Josephus (14x)

²⁴ Luca (23x) + Lucas (2x)

²⁵ Marchus + Marcus (21x)

²⁶ Martin + Martinus (3x)

²⁷ Matheus (31x) + Mathus, Mathia (2x) + Matia (2x)

²⁸ Michael (5x) + Michaelus (12x)

²⁹ Natales (5x) + Natalis (4x)

³⁰ Philipus (2x) + Philippus (2x) + Phillipus

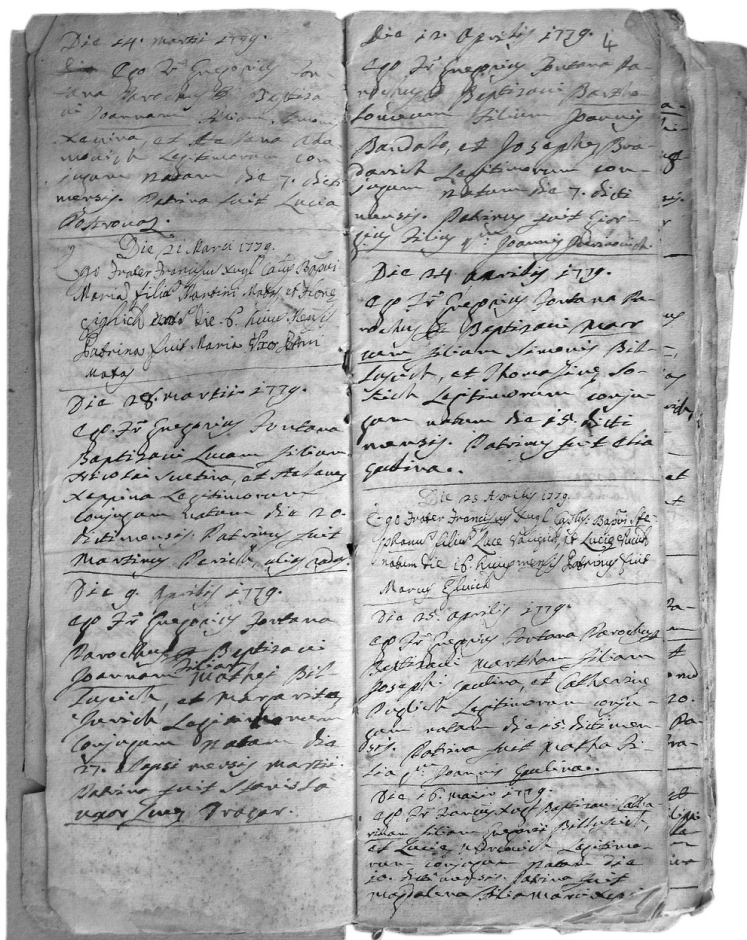
³¹ Simeon + Simeonis + Simeonus + Simon / Simonis + Simones (4x) + Simonus

³² Stefanus + Stephanus (3x) + Stephinus

³³ Thoma (4x) + Thomas / Thomus + Thomasinus + Thomasus + Toma

nja, Antun opat 17. siječnja). Ima mnogo primjera u kojima se svetačko ime nadjenuto djetetu ne podudara s blagdanima tih svetaca, a takvi nam slučajevi kazuju da je bilo iznimno važno najprije primijeniti “nasljedno” načelo, tj. djedovima i bakama osigurati “besmrtnost” prenošenjem njihovih imena na unučad.

S druge strane, nalazimo i potvrde za primjenu “kalendarskoga” načela: *Antonius* rođen oko Svetog Ante (13. lipnja), *Elia* rođen na Svetog Iliju (20. srpnja), *Hieronimus* rođen oko Svetog Jeronima (30. rujna), *Luka* rođen oko Svetog Luke (18. listopada). Drugi je način praćenja kršćanskoga kalendara takav da se djetetu nadjene ime sveca koji se časti na dan ili blizu dana djetetova krštenja, npr. *Marcus* je kršten 24. travnja (Sveti Marko je 25. travnja), a *Petrus* na Svetog Petra (29. lipnja).

Sl. 3. Matična knjiga krštenih župe Promine 1779. – 1781. godine

6. Devetnaesto stoljeće

Devetnaesto stoljeće u Hrvatskoj obilježeno je buđenjem nacionalne svijesti, pa u skladu s tim i pojavom narodnih imena. To stoljeće donosi i novu prekretnicu u obrazovnom sustavu. Naime, školovanje stanovništva osjeća se kao sve veća potreba pa je i u Promini, u Oklaju, otvorena prva osnovna škola godine 1848. (v. Obad 1990: 120).

Osobna smo imena u 19. stoljeću proučavali na temelju Anagrafa za župu Prominu iz 1862., u koji je upisano 2117 muškaraca, no zbog oštećenosti mnogih stranica frekventnost imena izračunali smo na temelju 729 nositelja. Oni su imenovani s pomoću 43 različite imenske osnove³⁴ te je disperzija imena 5,89 %, tj. odnos broja imena prema broju nositelja otprilike je 1 : 17.

Muška osobna imena u 19. stoljeću više se ne zapisuju ni latinskom ni talijanskom grafijom³⁵, već hrvatskim pravopisnim načelima (zapisuju se slova s dijakritičkim znakovima, npr. *Bariša*, *Blaž*, *Šimun*, mjestimice se fonem /j/ zapisuje grafemom *j*, npr. *Jakov*, *Dujam*, mjestimice se umeće intervokalno -j-, npr. *Mijat*) s ponekim talijanskim utjecajem (npr. fonem /j/ bilježi se grafemom *i* u *Iakov*, *Ierko*, *Iosip*, *Ioso*, *Iure*, *Iandre* te se mjestimice ne umeće intervokalno -j-, npr. *Andria*, *Ilija*, *Miat*). Uz to se u službenim imenima pojavljuju i dijalektne značajke prominskoga govora: (1) gubljenje /h/ u osobnom imenu *Abram*, (2) ikavski refleksi jata u imenima *Cvitko* i *Stipan*, (3) ime *Jandre* s prejotacijom (što je u Promini i danas tipični neslužbeni lik toga imena) uz češće zapisano *Andrija*, (4) zamjena /f/ > /p/ u *Pilip* (uz ipak češće zapisano *Filip*) i (5) kontrakcija samoglasničkog skupa *ao* > *a* u imenu *Pava*.

Bitna je novost da su u 19. stoljeću uz temeljna imena u službeni repertoar ušla i mnoga pokraćena (*Božo*, *Grgo*, *Joso*, *Jure*, *Mate*, *Mile*, *Simo*) te izvedena imena (*Bariša*, *Jerko*).

Najmanje frekventna imena jesu ona s manje od 2 % nositelja: *Abram*, *Bariša*, *Blaž*, *Boko*, *Bone*, *Bože/Božo*, *Brnardo*, *Cvitko*, *Dujam*, *Gaspar*, *Grgo*, *Ižak*, *Jerko*, *Karlo*, *Križan*, *Lovre*, *Martin*, *Mile*, *Simo*, *Stipan*, *Šimun*, *Tadija*, *Toma*, *Vice*, *Vid*, *Zakarija*. Sva su kršćanskoga podrijetla osim narodnih imena *Cvitko* i *Mile*.

Nešto su frekventnija imena koja su imala od 2 % do 5 % nositelja: *Andrija/Jandre*, *Filip/Pilip*, *Frane/Frano/Vranje*, *Ilija*, *Jakov*, *Jure*, *Mijat*, *Nikola*, *Pava*, *Petar*. Sve su kršćanska imena.

³⁴ Usp. stanje u medimurskom selu Sveta Marija na Muri (danas Sveta Marija) u kojem je u prvom desetljeću 20. stoljeća rođeno 412 djevojčica koje su imenovane s pomoću 41 imena (Varga 1987: 176).

³⁵ Za razliku od Prominaca Medimurci su svoja imena zapisivali s pomoću strane grafije, u latiniziranom liku, pola stoljeća duže (v. Varga 1987: 178).

U skupini frekventnijih imena s od 5 % do 8 % nositelja također nalazimo samo kršćanska imena: *Josip/Joso, Luka, Marko, Mate, Paskal/Paskalj/Paškal/Paškaj/Paško*³⁶.

Najfrekventnija su imena s više od 8 % nositelja: *Ante/Antona/Antonio* (9,6 %) i *Ivan* (11,8 %), kršćanska imena koja su u Promini dugo među najfrekventnijima.

Dakle, sredinom 19. stoljeća posve prevladavaju kršćanska osobna imena, dok su slavenska narodna imena izrazito slabo zastupljena. Riječ je o imenima s najmanje nositelja, tj. s jednim nositeljem ili dvojicom nositelja: *Cvitko, Mile*.

7. Dvadeseto stoljeće

Dvadeseto je stoljeće u Promini, kao i u cijelom svijetu, obilježeno velikim društvenim promjenama. Presudan su utjecaj imali ratovi, uvođenje obvezatnog školovanja, pojava i široka dostupnost masovnih medija (radio, televizija, novine te u najnovije doba internet³⁷), dnevna migracija selo – grad te preseljenje u gospodarski perspektivnije sredine, osobito u gradove Zagreb, Split i Zadar, no i diljem Hrvatske, postupno napuštanje tradicionalnih oblika poljoprivrede³⁸ i ekonomska emigracija od 70-ih godina, ponajprije u zemlje zapadne Europe. Upravo zbog tih bitnih društvenih previranja i promjena, što je imalo utjecaja i na izbor osobnih imena, podatke za 20. stoljeće rasporedit ćemo u nekoliko razdoblja.

Razdoblje neposredno nakon Prvoga svjetskog rata

Imena u razdoblju nakon Prvoga svjetskog rata analiziramo prema Upisniku rođenih 1919. – 1925. godine za sela prominske župe. U to doba mlade Kraljevine SHS u Promini su vrlo česta dvostruka službena osobna imena te nalazimo gotovo dvaput više dvostrukih (75) nego jednostrukih osobnih imena (38).

a) jednostruka imena (38)

U usporedbi s 19. stoljećem uočljiv je snažan prodor narodnih imena, koja čine gotovo jednu trećinu jednostrukih muških imena (12), te se nakon višestoljetnog izbivanja ponovno pojavljuju imena motivirana osnovama *mir* i *slav*:

³⁶ < Paškval (← *mlet.*) < *srlat.* pascha ← *hebr.* pesah (HER)

³⁷ U mnogim tzv. pasivnim sredinama među mladim stanovništvom internet je brzo prihvaćen kao dosad naj snažnije i najbrže sredstvo medijske komunikacije. Kako bi razmjenjivali informacije o svemu što se tiče Promine, mladi su 19. ožujka 2005. pokrenuli *promina.blog.hr*.

³⁸ S Domovinskim ratom gotovo je nestala poljoprivreda i dotadašnja nevelika industrijska proizvodnja, no u posljednje se vrijeme manji broj stanovnika bavi vinogradarstvom i vinarstvom, poneki maslinarstvom te stočarstvom, ponajprije ovčarstvom, no napušteno je tradicionalno pregonско stočarenje.

Branko, Drago, Dragutin, Krešimir, Mile, Radovan, Slavko, Stanko, Tomislav, Vjekoslav, Vladimir, Zvonimir. Ostalo su tradicionalna kršćanska imena prilagođena hrvatskom jeziku: *Andrija, Ante, Bartul, Ćiril, Frano, Ivan, Jakov, Jandrija, Jerko, Jerolim, Josip/Joso/Jozo, Krste, Marko, Mate, Mijat, Paškalj, Paško, Pavle, Pilip, Roko, Roško, Stipan/Stjepan, Toma.* U Anagrafu iz 1861. od tih imena nije potvrđeno ime *Bartul, Ćiril, Jerolim* (no jest *Jerko*), *Krste, Roko, Roško.* Ovdje je novost i jekavski refleks jata u *Stjepan.*

b) dvostruka imena (75)

Dvostruka su imena nadijevana ili iz (1) profilaktičnih motiva, ili zbog (2) želje da se unutar obitelji nasljeđuje određeno ime ili zbog (3) želje da se uz tradicionalne imenske osnove u repertoar propuste nova imena. Prema kazivanju informanata prvo je ime davano kao ono kojim će se osoba oslovljavati, a drugo je bilo tzv. krsno ime. No često su na drugome mjestu upravo narodna imena koja su preuzimala ulogu neslužbenoga osobnog imena u slučajevima kad je u susjedstvu bilo osoba s istim prvim imenom (npr. *Ante Zvonimir, Ante Branko, Ante Drago* itd.). Ima slučajeva naknadnoga brisanja jednoga dijela službenog imena, onoga koje se izrazito rijetko rabilo, kako bi se pojednostavnilo, tj. skratila imenska formula (npr. *Ante Marko* preimenovan je u *Marka, Ante Ive* u *Ivu*).

Među dvostrukim osobnim imenima dominiraju ona (39) s objema imenskim sastavnicama kršćanskoga podrijetla: *Ante Marko, Ante Petar, Ante Ivan, Ante Marko, Božo Martin, Ilija Ivan, Ivan Paško, Ivan Mijat, Ivan Ante, Ivan Josip, Ivan Marko, Jerko Ante, Josip Ivan, Josip Petar, Josip Ivan, Josip Šime, Joso Ante, Joso Krste, Joso Petar, Jure Ive, Jure Toma, Marko Jure, Marko Krste, Marko Mate, Marko Paško, Mate Petar, Mate Šimun, Mate Ante, Mate Ivan, Mate Josip, Niko Marko, Paško Ante, Petar Josip, Petar Marko, Petar Paško, Stipan Marko, Stipan Josip, Šimun Jakov, Vinko Ante.*

Manje je onih (20) koja su sastavljena od kršćanskih i narodnih osobnih imena: *Ante Zvonimir, Ante Branko, Ante Drago, Ante Tomislav, David Mile, Ivan Ljubimir, Ivan Mile, Ivan Branimir, Ivan Branko, Ivan Vlade, Ivan Zvonko, Josip Mile, Josip Mirko, Mate Drago, Mate Mile, Paško Mirko, Petar Stanko, Petar Tomislav, Stipan Drago, Šime Mirko.*

Još je manje (12) dvostrukih muških osobnih imena u kojih je na prvome mjestu narodno ime koje se, najvjerojatnije, samostalno upotrebljavalo u neslužbenoj komunikaciji: *Berislav Ivan, Dragutin Josip, Krešimir Pilip, Miroslav Ante, Ratimir Joso, Slavko Ante, Tomislav Ante, Velimir Ćiril, Vlade Ante, Zdravko Joso, Zvonimir Ante, Zvonimir Stipan.*

Samo su dva dvostruka osobna imena s objema narodnim imenskim osnovama: *Krešimir Mile*, *Slavko Mirko*.

Nakon Prvoga svjetskog rata unutar dvostrukih osobnih imena prvi se put pojavljuju aloglotna imena *Aleksandar (Aleksandar Šime)*, starobiblijsko ime *David (David Mile)* i muško osobno ime ruskoga podrijetla *Igor (Čedomil Igor)*.

Imenske sastavnice u dvostrukim imenima i njihova frekventnost

Unutar dvostrukih osobnih imena dolazi 48 muških osobnih imena. Prema građi mnoga se pojavljuju u samo jednom dvostrukom imenu (*Aleksandar, Berislav, Božo, Branimir, Čedomil, Ćiril, David, Dragutin, Igor, Ilija, Jakov, Jerko, Ljubimir, Martin, Mijat, Miroslav, Niko, Pilip, Ratimir, Stanko, Velimir, Vinko, Zdravko, Zvonko*), neka dvaput (*Branko, Krešimir, Krste, Slavko, Vlade*), druga tri (*Drago, Jure*), četiri (*Stipan, Tomislav/Toma*), pet (*Šime/Šimun, Zvonimir/Zvonko*) ili više puta: *Mile* (6x), *Mirko* (6x), *Paško* (7x), *Mate* (8x), *Petar* (9x). Među onima koja dolaze u samo jednom dvostrukom imenu ima tradicionalnih osobnih imena koja polako nestaju ili će se neko vrijeme manje nadijevati (*Ilija, Jakov, Martin, Mijat, Niko, Pilip*). S druge strane, u antroponimikon ulaze idioglotna (*Berislav, Branimir, Čedomil, Dragutin, Ljubimir...*) i nova aloglotna osobna imena (*Aleksandar, David, Igor*). Otvorenost ulasku novih osobnih imena pokazuje da se uz tradicionalna načela imenovanja pojavljuje i načelo "ljepote" pri izboru imena. No ipak su unutar dvostrukih imena najfrekventnija imena *Marko* (10x), *Josip/Joso* (18x), *Ivan/Ive* (20x), *Ante* (20x), dakle u prominskom području tradicionalna imena kršćanskoga podrijetla.

*Razdoblje 1946. – 1955.*³⁹

U desetljeću nakon Drugoga svjetskog rata u društvenom, ekonomskom i političkom smislu došlo je do bitnih promjena u Hrvatskoj te do promjena u imenskom repertoaru. Općenito gledajući, sve se više nadijevaju narodna imena, unose se nova aloglotna imena, a pojavljuju se i politički obojena imena poput *Staljinka, Sutjeska* (v. Šimunović 2002: 375).

I u Promini se imenska slika uvelike mijenja. Kao izvorom imenskih podataka poslužili smo se Knjigom državljana što se čuva u Matičnom uredu u Drnišu. Prema njoj su u to doba najveće napućenosti⁴⁰ u Promini od 1946. do 1955. rođene 892 muške osobe, koje su nosile 129 osobnih imena, tj. odnos

³⁹ Za razdoblje nakon Drugoga svjetskog rata prvi put raspoložemo i imenima srpskoga stanovništva. Naime, unatoč pokušajima nismo uspjeli doći do njihovih crkvenih matičnih knjiga, a prema riječima kaludera iz manastira Krka, matične knjige za Prominu nestale su u ratnim vihorima.

⁴⁰ U tom desetljeću u Promini je živjelo više stanovnika nego ikad prije i ikad poslije. Prema popisu stanovnika iz 1948. ondje je živjelo 6367, a 1953. godine 6525 stanovnika (v. www.dzs.hr).

broja imena prema broju nositelja bio je gotovo 1 : 7. I dalje je najfrekventnije osobno ime kršćanskoga podrijetla *Ivan*, sa 113 nositelja (+ 1 *Ivan-Jakov*, 9x *Ive*, 11x *Ivica*), te *Ante*, s 95 nositelja (+ 2x *Antun*, 3x *Toni* i 1x *Tonći*), no mnogo se rjeđe nadijevalo u prošlosti često ime *Joso* (samo 4 nositelja).

S obzirom na frekventnost muška osobna imena u ovom razdoblju mogli bismo podijeliti na:

I. Nefrekventna osobna imena s 1 – 4 nositelja (90 imena)

a) narodna (45): *Boško* (4x), *Branislav* (1x), *Čedomir* (1x), *Dalibor* (1x), *Davor* (1x), *Dragan* (1x), *Dražan* (1x), *Gojko* (4x), *Goran* (1x), *Gordan* (1x), *Hrvoje* (1x), *Krešimir* (1x), *Krešo* (4x), *Miće* (2x), *Milenko* (2x), *Milivoj* (2x), *Milorad* (3x), *Miloš* (3x), *Miljenko* (1x), *Miro* (1x), *Miroslav* (2x), *Miroljub* (1x), *Momčilo* (2x), *Momir* (1x), *Nedjeljko* (2x), *Neđeljko* (1x), *Nenad* (1x), *Rade* (2x), *Radislav* (2x), *Radovan* (2x), *Ratko* (1x), *Slobodan* (4x), *Tvrtko* (1x), *Uglješa* (1x), *Velimir* (3x), *Vjeko* (1x), *Vladislav* (1x), *Vojmir* (1x), *Vojo* (1x), *Vukašin* (1x), *Zlatko* (4x), *Zlatomir* (1x), *Zoran* (1x), *Zvone* (1x), *Zvonimir* (4x);

b) kršćanska (40): *Andrija* (2x), *Anđelko* (1x), *Antun* (2x), *Augustin* (1x), *Božidar* (1x), *Daniel* (1x), *Dinko* (2x), *Filip* (1x), *Glišo* (1x), *Ivan-Jakov* (1x), *Jakov* (4x), *Jandrija* (2x), *Janko* (1x), *Jerko* (1x), *Joso* (4x), *Jovan* (2x), *Jovica* (1x), *Jozica* (1x), *Jure* (4x), *Luka* (2x), *Mario* (1x), *Marijo* (2x), *Niko* (2x), *Pajo* (1x), *Pave* (1x), *Pešo* (1x), *Pilip* (3x), *Sava* (1x), *Stevan* (1x), *Stevo* (1x), *Stipe* (2x), *Stjepan* (4x), *Sveto* (1x), *Špiro* (1x), *Tode* (1x), *Toma* (1x), *Tomo* (1x), *Tonći* (1x), *Toni* (3x), *Vanja* (1x);

c) nova aloglotna (3): *Boris*, *Gabor*, *Igor*;

d) dvostruka imena (kršćansko-narodna) (2): *Josip-Branko*, *Nenad-Ivan*.

II. Slabo frekventna imena s 5 – 10 nositelja (19 imena)

a) narodna (10): *Čedo* (5x), *Dušan* (5x), *Mladen* (10x), *Stanko* (10x), *Tomislav* (9x), *Veljko* (7x), *Vladimir* (8x), *Zdenko* (5x), *Žarko* (6x), *Živko* (6x);

b) kršćanska (9): *Ilija* (6x), *Ive* (9x), *Jere* (6x), *Marinko* (10x), *Mate* (10x), *Paško* (7x), *Stipan* (7x), *Šime* (6x), *Vinko* (8x).

III. Frekventna imena s 11 – 20 nositelja (8 imena)

a) narodna (5 imena; 82 nositelja): *Rajko* (14x), *Vlade* (11x), *Zdravko* (19x), *Zvonko* (20x), *Željko* (18x);

b) kršćanska (3 imena; 43 nositelja): *Ivica* (13x), *Krste* (11x), *Nikola* (19x).

IV. Vrlo frekventna imena s 21 – 40 nositelja (9 imena)

a) narodna (6 imena; 168 nositelja): *Branko* (30x), *Drago* (39x), *Milan* (23x), *Mile* (28x), *Mirko* (21x), *Slavko* (27x)

b) kršćanska (3 imena; 101 nositelj): *Josip* (36x), *Marko* (37x), *Petar* (28x)

V. Najfrekventnija osobna imena (2 imena)

Samo kršćanska imena (208 nositelja): *Ivan* 113 te *Ante* 95 nositelja.

Sredinom dvadesetoga stoljeća u prominski su antroponimikon ušle mnoge nove imenske osnove, uglavnom narodne, a česta su pokraćena dvosložna imena s dugouzlaznim naglaskom. Rijetka su trosložna imena, uglavnom ona sa slavenskom osnovom *mir* i *slav*. Česta su izvedena imena nastala s pomoću sufiksa *-ko*. Za razliku od međuratnog razdoblja u desetljeću nakon Drugoga svjetskog rata malo je službenih dvostrukih imena. Uz *Filip* čuva se i za taj kraj tradicionalno ime *Pilip*. Pod utjecajem književnoga jezika javlja se službena forma *Stjepan*, uz *Stipe* i *Stipan*. Ime *Ante* nose samo Hrvati, a *Slobodan* i *Jovan* Srbi.

Od 892 muške osobe njih 397 nosilo je narodno ime, 490 ime koje pripada kršćanskom inventaru, tri su nova aloglotna imena i dva dvostruka imena s narodnom i kršćanskom imenskom komponentom.

	nefre- kventna os. imena	slabo frekven- tna	frekventna	vrlo frekven- tna	najfre- kventnija	ukupan broj
slavenska narodna	45	10	5	6		66
broj nositelja	78	71	82	168		399
kršćan- ska	40	9	3	3	2	57
broj nositelja	65	69	43	101	208	486

Tablica frekventnosti muških osobnih imena 1946. – 1955.

Iz tablice se može iščitati:

– 55 % nositelja ima kršćansko ime

– među najfrekventnijima nema narodnih osobnih imena

- u svim ostalim skupinama frekventnosti više je narodnih imena
- *Ante* i *Ivan* = 23,3 % muškaraca
- frekventna, vrlo frekventna i najfrekventnija imena čine 14,7 % imenskog inventara (67,49 % muškaraca nose frekventna, vrlo frekventna i najfrekventnija imena)
- nefrekventna i slabo frekventna imena čine 85,3 % imenskog inventara (32 % muškaraca nositelji su nefrekventnih i slabo frekventnih imena).

Razdoblje 1966. – 1975.

Preskočivši desetogodišnje razdoblje, razmotrit ćemo stanje imenskoga inventara i frekventnosti imena između 1966. i 1975. godine na temelju Knjige državljana što se čuva u Matičnom uredu u Drnišu. Sedamdestih godina, zbog otvaranja prema drugim krajevima, kulturama i medijima u imenski repertoar ulaze nova neobična i pomodna imena.

Uočavamo da je rođeno mnogo manje djece, što nije samo rezultat smanjivanja natalitetne stope nego i odseljavanja stanovnika u hrvatske gradove i inozemstvo te se upravo u tom desetljeću broj Prominaca počeo bitno smanjivati. Naime, prema popisu stanovnika iz 1971. godine tada je ondje živjelo 1500 stanovnika manje nego 1953. godine, tj. 5052 stanovnika, a njihov se broj u sljedećem desetljeću smanjio za otprilike još jednu trećinu (1981. godine 3404 stanovnika).

Imenski su podatci sljedeći: 220 nositelja, 87 imena, dakle prosječno 1 ime na 2,5 nositelja.

I. Nefrekventna imena s 1 – 4 nositelja⁴¹ (72 imena) čine većinu tadašnjega imenskoga repertoara (oko 80 %), a među njima prevladavaju imena sa samo jednim nositeljem. Većinom je riječ o narodnim imenima, koja obuhvaćaju gotovo polovinu imenskoga repertoara.

a) narodna (45): *Blaženko* (1x), *Borislav* (1x), *Branko* (3x), *Čedo* (2x), *Dalibor* (1x), *Davor* (1x), *Dobroslav* (1x), *Domagoj* (1x), *Drago* (3x), *Dragoljub* (1x), *Dražko* (1x), *Dražen* (2x), *Goran* (1x), *Gordan* (1x), *Jugoslav* (1x), *Krešimir* (1x), *Krešo* (1x), *Mile* (1x), *Milenko* (3x), *Milivoj* (2x), *Milorad* (1x), *Miljenko* (2x), *Miroslav* (2x), *Mladen* (3x), *Nenad* (2x), *Neven* (1x), *Predrag* (1x), *Rade* (1x), *Radislav* (1x), *Radovan* (1x), *Rajko* (2x), *Slaven* (1x), *Slobodan* (1x), *Srđan* (1x), *Srećko* (1x), *Stanko* (2x), *Ugor* (1x), *Velimir* (1x), *Veljko* (1x), *Vlado* (1x), *Zdenko* (1x), *Zdravko* (3x), *Zoran* (1x), *Zvonko* (1x), *Živko* (3x);

⁴¹ Pri svrstavanju u skupine frekventnosti promijenili smo brojeve vrijednosti za svaku od njih zbog oko četiri puta manjeg broja novorođenih nositelja nego između 1946. i 1955. godine.

b) kršćanska (16): *Antonio* (2x), *Dinko* (2x), *Ilija* (2x), *Ivanko* (1x), *Ivo* (1x), *Joso* (1x), *Jure* (1x), *Mario* (3x), *Marijo* (3x), *Marijan* (1x), *Mate* (1x), *Nedjeljko* (3x), *Stipan* (1x), *Stipe* (2x), *Šime* (1x), *Toni* (2x);

c) nova aloglotna (11): *Alen* (2x), *Boris* (1x), *Denis* (1x), *Dino* (1x), *Edo* (1x), *Emir* (1x), *Igor* (1x), *Paul* (1x), *Robert* (2x), *Romeo* (1x), *Sanimir* (1x).

Među nefrekventnim imenima nije potvrđeno nijedno dvostruko ime, no ima maštovitih i jedinstvenih imena kao što su *Jugoslav*, *Ugor*, *Sanimir*.

II. Imena slabe i srednje frekventnosti s 5 – 8 nositelja (8 imena)

a) narodna (4x): *Darko* (7x), *Dražan* (5x), *Zoran* (6x), *Željko* (5x);

b) kršćanska (4x): *Ivan* (8x), *Joško* (5x), *Marinko* (8x), *Marko* (6x).

III. Frekventna imena s 9 – 12 nositelja (4 imena)

a) narodna: *Dragan* (9x), *Milan* (9x);

b) kršćanska: *Ante* (10x), *Ivica* (12x).

IV. Najfrekventnije je narodno ime *Damir* sa 16 nositelja.

Prvi put nakon 16. stoljeća narodno je ime najfrekventnije. S obzirom na frekventnost imenskih osnova prednjači narodna osnova *drag* (23): *Dragoljub* (1x), *Dražko* (1x), *Dražan* (2x), *Drago* (3x), *Dražan* (5x), *Dragan* (9x). Slijedi antroponimna osnova *Ivan* (22x): *Ivan* (8), *Ivanko* (1x), *Ivica* (12x), *Ivo* (1x) te imena s antroponimnom osnovom *Ante* i njegove izvedenice (14): *Antonio* (2x), *Toni* (2x), *Ante* (10x). Kršćanska je imena tada dobila samo jedna trećina nositelja pa su tada prvi i zadnji put u 20. stoljeću bitno dominirala narodna imena.

Imena muških osoba koje žive u inozemstvu

S odlaskom Prominaca na privremeni rad u inozemstvo u njihov imenski repertoar ulaze nova imena ili samo nove fonološke, morfološke i grafijske varijante osobnih imena. Nerijetko su se djeca rađala u starom kraju ili su se krstila u Promini premda su roditelji već bili otišli na rad u inozemstvo, gdje su uvijek ostali. Najviše su odlazili u Njemačku, a manje u Veliku Britaniju, Francusku ili Belgiju.

Ovdje donosimo samo imena onih koji žive u inozemstvu i imaju hrvatsko državljanstvo, tj. upisani su u Knjigu državljana što se čuva u Matičnom uredu u Drnišu.

Analiza se temelji na 45 osobnih imena kojima je imenovano 50 nositelja. Građa pripada razdoblju od prvih odlazaka na rad u inozemstvo 1966. do 1987. godine. Najviše je primjera iz 70-ih godina 20. stoljeća (više od polovice). Imena smo s obzirom na podrijetlo osnove razvrstali u sedam skupina.

1) Narodna imena (10 imena; 13 nositelja): *Dalibor, Damir, Dražan, Goran, Gordan, Miljenko, Miroslav, Radovan, Tihomir, Tomislav*.

2) Imena kršćanskoga podrijetla već potvrđena u Promini (9 imena; 10 nositelja): *Danijel, David, Ivica, Ivo, Jurica, Kristijan, Mario, Marijo, Martin, Toni*.

3) Dvostruka imena s narodnom i kršćanskom sastavnicom (2): *Krste-Branko* i *Zvonimir-Križan*.

4) Dvostruka kršćanska imena (4): *Anton-Mario, Marijan-Andrija, Marinko Dinko, Marinko Marko*.

5) Dvostruka imena s aloglotnom i idioglotnom sastavnicom (2): *Roman Tomislav* i *Tihomir-Alen*.

6) Dvostruka (i trostruka) imena koja pripadaju stranom antroponimikonu (7): *Boris Matthias, Claude-Jean-Catherine*⁴², *Daniel-Andre, Mario Rogerio, Matijas Bernard, Pascal Jean, Philippe Armand*. Sva navedena imena imaju jednu, a neka i obje sastavnice kršćanskoga podrijetla.

7) Aloglotna imena koja se osjećaju kao strana zbog svoje osnove ili morfoloških, fonoloških i grafijskih crta (9): *Dario*⁴³, *Denis, Edi*⁴⁴, *Klaudio, Kristian*⁴⁵, *Marc, Roberto, Sven, Thomas*.

Osobna imena u skupinama 1 – 5 pripadaju hrvatskom antroponimikonu (ovdje su i dvostruka imena s jednom idioglotnom sastavnicom), a imena u 6. i 7. skupini, njih 16, pripadaju stranom antroponimikonu. Izbor tih drugih ovisi o zemlji u kojoj nositelji imena žive (Njemačka, Francuska, Belgija), tj. svojim morfološkim, fonološkim i grafijskim svojstvima ta imena pokazuju pripadnost njemačkom ili francuskom antroponimikonu.

Vidljivo je da su i za djecu koja su živjela u inozemstvu dominantno birana tradicionalna prominska imena, pritom više kršćanska nego narodna, u želji da se ne prekine veza sa sredinom iz koje su potekla. Među imenima koja pripadaju stranom antroponimikonu dominiraju kršćanska imena, a takav odabir također je uvjetovan prominskim tradicionalnim načelima izbora imena.

⁴² Iznenađuje žensko osobno ime *Catherine* koje dolazi kao treća sastavnica.

⁴³ Muško osobno ime latinskoga podrijetla (*Darius* 'onaj koji drži bogatstvo') (< grč. < stperz.) (HER, 219).

⁴⁴ *Edi* – skraćeno ime prema *Eduard* (< engl. *Edward*; HER, 295).

⁴⁵ Osobno ime *Kristian* svrstavamo u ovu skupinu zbog neumetanja intervokalnoga *-j-*.

Razdoblje 1991. – 2000.

Građa iz ovog razdoblja temelji se na Matičnoj knjizi krštenih u župi Promini u koju su upisana samo 44 krštenika imenovana s pomoću 28 imena, dakle prosječno 1,6 nositelja na jedno ime. Riječ je o ratnom i poratnom razdoblju koje je obilježeno snažnom depopulacijom te je u Promini prema popisu stanovnika iz 2001. godine živjelo samo 1317 ljudi.

U građi prevladavaju imena sa samo jednim nositeljem, a među njima četiri petine repertoara čine kršćanska imena – *Andrija, Anđelo, Anton, Antonijo, Danijel, Filip, Gabrijel, Jere, Josip Petar, Kristijan, Marino, Martin, Mate, Matej, Šimun, Valentino*, a preostalu petinu čine narodna imena *Nediljko, Slavko, Stanko, Tomislav, Zvonimir*.

Među imenima s više od jednog nositelja pojavljuju se samo kršćanska imena: *Ante (5x), Antonio (2x), Ivan (2x), Josip (2x), Luka (5x), Marko (5x), Petar (2 x)*.

Samo imena kršćanskoga podrijetla koja se u Promini pojavljuju više od četiri stoljeća u posljednjem desetljeću 20. stoljeća imaju više od jednog nositelja. Među njima *Ante, Luka* i *Marko* obuhvaćaju po 11,36 % nositelja⁴⁶, tj. ukupno 34 %.

Samo 9,09 % nositelja ima narodno ime, tj. u desetljeću Domovinskoga rata, u razdoblju izgnanstva i povratka u devastirani rodni kraj više od 90 % djece dobilo je tradicionalno kršćansko ime. Samo kršćanska imena *Marino* i *Valentino* nemaju dužu tradiciju u tom dijelu Dalmacije.

8. Osobna imena u neslužbenoj uporabi

Tek se u drugoj polovici 20. stoljeća počeo znatno povećavati broj imen-skih osnova ulaženjem novih aloglotnih i narodnih imena. No stoljećima je prominski antroponimikon sadržavao ograničen broj službenih imena. Stoga su se, kako bi se olakšala identifikacija pojedinaca, u neslužbenoj uporabi⁴⁷ pojavljivali pokraćeni oblici temeljnoga imena ili njegove izvedenice.

Kraćenjem temeljnih imena nastajali su hipokoristici, npr. *Ive, Nine*. No u mnogih imena njihovo se hipokoristično značenje ispraznilo te su ta imena, postavši značenjski neutralna, preuzela funkciju službenih imena, npr. *Ante, Toni, Ćiro, Đuro, Frane, Grga, Grgo, Ive, Jandre, Jere, Joso, Jure, Krešo, Mate, Paško, Pešo, Sava, Slave, Stipe, Stevo, Šime, Špiro, Vrane*.

⁴⁶ Tako visoka frekventnost pojedinoga osobnog imena početkom 20. stoljeća nije potvrđena ni u jednom od sedam najvećih hrvatskih gradova. Najslićnije je stanje u Splitu gdje je 9,5 % dječaka rođenih 2001. godine dobilo ime *Ivan* (Frančić 2002: 84).

⁴⁷ O tipovima imenskih formula u Promini v. u Čilaš Šimpraga 2006: 44.

Od pokraćenih imena derivacijom se dobivaju nova imena, koja svojom formom mogu biti deminutivno-hipokoristična (*Ivica, Nikica*) ili augmentativno-pejorativna (*Ivurina, Stipurina*). Kao što će se vidjeti iz analize neslužbenih muških imena, u Promini nisu sva augmentativna imena pejorativna⁴⁸. Mnoga izvedena imena nisu više dijelom neslužbene formule, nego su ušla u službeni repertoar imena (*Branko, Jerko, Joško, Krešo, Milko, Živko, Ivica, Zvonko* itd.).

Popis muških osobnih imena koji donosimo u neslužbenoj uporabi prikupljen je terenskim istraživanjem i uvelike ovisi o tome kojih su se imena ispitanici uspjeli sjetiti te nije definitivan, no ipak ilustrira odnos između službenih i neslužbenih imena.

Tablica s muškim osobnim imenima u neslužbenoj uporabi⁴⁹

Temeljno ime ⁵⁰	Pokraćeno ime	Izvedeno ime	Temeljno ime	Pokraćeno ime	Izvedeno ime
<i>Àntùn</i>	<i>Ánte</i> <i>Tõna</i> <i>Tóne</i> <i>Tõni</i>	<i>Àntela</i> <i>Àntiša</i> <i>Antùrina</i> <i>Antùšija</i>	<i>Bèšřr</i>		<i>Bèšan</i>
<i>Brànimir</i>	<i>Bráne</i> <i>Báne</i>	<i>Brángo</i>	<i>Bláž</i>	<i>Blájo</i>	
<i>Ćiril</i>	<i>Ćiro</i>		<i>Dùšan</i> <i>Dùško</i>	<i>Dúle</i>	<i>Dùlan</i>

⁴⁸ Objašnjenje daje Šimunović: »Važno je istaknuti da se u hrvatskom dinarskom gorju od rijeke Neretve do Ćičarije u Istri javljaju augmentativna osobna imena s meliorativnim značenjem: *Ivanda, Lukenda, Milandura, Jakovina, Josina, Jurdana, Šimunda, Jovandeka* itd. Objašnjenje te osobine vjerojatno leži u tamošnjoj vlaškoj onomastici jer je ista pojava zamijećena kod hrvatske vlaške populacije u Istri, koja je došla iz tih krajeva u XVI. stoljeću, i kod iste populacije u talijanskim Molisama, kamo su se doselili u XV. i XVI. stoljeću.« (2002: 376)

⁴⁹ U ovom se radu ne pokušava dati kompletan uvid u tvorbene strukture neslužbenih muških osobnih imena u Promini jer je građa nevelika. Usto, Bjelanović je u svojim radovima o pojedinih tvorbenim modelima već obuhvatio dnrniški, a time i prominski, prostor (v. Bjelanović 2001.). On je npr. za osobno ime *Petar* utvrdio tvorbeno gnijezdo s gotovo 850 tvorenica (Bjelanović 1995: 62).

⁵⁰ U neslužbenoj komunikaciji upotrebljavaju se imena u temeljnom liku, no mnogo je češća uporaba pokraćenih i izvedenih imena.

<i>Đurađ</i>	<i>Đuro</i> <i>Đule</i> <i>Đura</i>	<i>Đureka</i>	<i>(Gṛgūr)⁵¹</i>	<i>Gṛga</i> <i>Gṛgo</i>	<i>Gṛgeta</i> <i>Gṛgica</i> <i>Gṛgica</i>
<i>Īlija</i>	<i>Īle</i>		<i>Jākōv</i>	<i>Jáko</i>	<i>Jākela</i> <i>Jakòvina</i>
<i>Īvan</i>	<i>Īve</i> <i>Īća</i> <i>Īčo</i> <i>Īka</i> <i>Īša</i> <i>Īva</i> <i>Īža</i>	<i>Īćan</i> <i>Īćilo</i> <i>Īćko</i> <i>Īkān</i> <i>Īšula</i> <i>Ivanić</i> <i>Īvčo</i> <i>Īvela</i> <i>Īvelja</i> <i>Īveža</i> <i>Īvežina</i> <i>Īvica</i> <i>Iviša</i> <i>Īvūlj</i> <i>Ivurina</i> <i>Īžula</i>	<i>Jòsip</i>	<i>Jōja</i> <i>Jójo</i> <i>Jōka</i> <i>Jóko</i> <i>Jōla</i> <i>Jóle</i> <i>Jōsa</i> <i>Jóso</i> <i>Jóšo</i> <i>Jóžo</i> <i>Jōža</i>	<i>Jójić</i> <i>Jōkāč</i> <i>Jōkān</i> <i>Jòkan</i> <i>Jòketa</i> <i>Jókica</i> <i>Jòlan</i> <i>Jōlān</i> <i>Jólica</i> <i>Jósica</i> <i>Jòsina</i> <i>Jósīnčina</i> <i>Jōsūr</i> <i>Josūrina</i> <i>Jòšina</i> <i>Jòškan</i> <i>Jòško</i>
<i>Jāndrija</i>	<i>Jāndre</i> <i>Jāndro</i> <i>Jášo</i> <i>Jāša</i>	<i>Jāndreka</i> <i>Jāšan</i> <i>Jāškara</i> <i>Jāško</i>	<i>(Jerònim)</i>	<i>Jére</i>	<i>Jérko</i> <i>Jèrkota</i>
			<i>Jòvan</i>	<i>Jóvo</i>	<i>Jòvāš</i> <i>Jòviša</i> <i>Jòvūlj</i>

⁵¹ U zagradama donosimo temeljna imena koja u Promini nisu potvrđena ni u službenoj ni u neslužbenoj komunikaciji u 20. stoljeću zbog čega se kao službena pojavljuju pokraćena ili izvedena imena.

(<i>Jūrāj</i>)	<i>Júre</i> <i>Jūka</i> <i>Júko</i> <i>Júšo</i>	<i>Jūkica</i> <i>Jūrcela</i> <i>Jūrica</i> <i>Jūriša</i> <i>Jūren</i>	<i>Lúka</i>	<i>Lújo</i>	<i>Lújan</i> <i>Lúkaja</i> <i>Lúkēnda</i> <i>Lúkīć</i> <i>Lúkina</i>
<i>Milan</i> <i>Milivoj</i> <i>Milorad</i>	<i>Mīća</i> ⁵² <i>Mīle</i> <i>Mīčo</i> <i>Mīka</i> <i>Mīlja</i>	<i>Mīćan</i> <i>Mićūrina</i> <i>Mīleka</i> <i>Mīlkan</i> <i>Mīlić</i> <i>Mīlko</i> <i>Mīlkota</i>	<i>Mārko</i>	<i>Māka</i>	<i>Mārēlj</i> <i>Mārelja</i> <i>Mārkan</i> <i>Mārketā</i> <i>Mārkić</i> <i>Markīnac</i> <i>Mārkija</i> <i>Mārkiša</i> <i>Markòvina</i> <i>Māruka</i> <i>Mārūn</i>
(<i>Màtija</i>)	<i>Māća</i> <i>Máčo</i> <i>Máte</i> <i>Māta</i>	<i>Màćan</i> <i>Màćilo</i> <i>Màćin</i> <i>Màćuka</i> <i>Māteša</i> <i>Mática</i> <i>Matòvina</i> <i>Mātūlj</i> <i>Matūljčina</i> <i>Matūljica</i>	<i>Mijòvil</i>	<i>Míjo</i>	<i>Mijucan</i>

⁵² *Mīća* je ovdje pokraćeno ime od *Milan* premda drugdje može biti prema *Mihovil*, *Milivoj*, *Milorad*, *Mitar* (v. Bjelanović 1988).

<i>Pilip</i> <i>Filip</i>	<i>Pika</i> <i>Pile</i> <i>Pipa</i>	<i>Pikeša</i> <i>Pilīn</i> <i>Pilipac</i>	(<i>Paškāl̄j</i>)	<i>Páško</i> ⁵³ <i>Pàca</i> <i>Pàda</i> <i>Pájo</i> ⁵⁴ <i>Pàja</i> <i>Páne</i> <i>Pàša</i> <i>Pášo</i>	<i>Pàcan</i> <i>Pàđen</i> <i>Pàilo</i> <i>Pàjan</i> <i>Pàjcan</i> <i>Pàjica</i> <i>Pàjkan</i> <i>Pájko</i> <i>Pàkelja</i> <i>Paškàljina</i> <i>Paškòvīla</i> <i>Pàškura</i> <i>Paškùrina</i> <i>Pàškūt</i> <i>Paškùtina</i>
<i>Pàvao</i> <i>Pàvā</i>	<i>Pále</i> <i>Páve</i> <i>Pávo</i>	<i>Pàvlina</i>	<i>Pètar</i>	<i>Péco</i> <i>Péjo</i> <i>Péko</i> <i>Pèra</i> <i>Péro</i> <i>Pèša</i> <i>Péšo</i>	<i>Pècilo</i> <i>Pèkiša</i> <i>Pèkota</i> <i>Péronja</i> <i>Péšica</i> <i>Pèšota</i> <i>Pèšūr</i> <i>Pèšura</i> <i>Pešùrina</i>
	<i>Sàva</i> <i>Sávo</i>	<i>Sàvica</i>	(<i>Slàvoljūb</i> , <i>Slàvomīr</i>)	<i>Sláve</i>	<i>Slávica</i> <i>Slávčina</i> <i>Slàviša</i> <i>Slávko</i>

⁵³ Nakon nekoliko preskočenih naraštaja potkraj 20. stoljeća u Promini se ponovno u imenskom repertoaru pojavljuje ovo ime, a velik broj pokraćenih i izvedenih imena od osnove *Paškāl̄j* kazuje da je ono u prošlosti bilo veoma frekventno. V. podatke za 18. i 19. st.

⁵⁴ Osobna imena *Pájo*, *Pàja*, *Pàilo* i možda još neka ovdje navedena kao pokraćena i izvedena imena mogla bi se dovesti u vezu i s imenom *Pàvao*, no prema kazivanju informanata riječ je o imenima pokraćenima i izvedenima od temeljnoga osobnog imena *Paškāl̄j*.

<i>Štj̄pān</i> <i>Štj̄pān</i>	<i>Štipe</i>	<i>Štj̄pūrīna</i> <i>Štj̄pētīna</i> <i>Štj̄pīca</i> <i>Štj̄pīca</i> <i>Štj̄pīša</i>	<i>Štj̄vān</i>	<i>Štj̄vo</i>	<i>Štj̄vīca</i>
<i>Šīmūn</i>	<i>Šīme</i> <i>Šīma</i>	<i>Šj̄jān</i> <i>Šīmac</i> <i>Šīmić</i> <i>Šīmīca</i>	(<i>Špīridon</i>)	<i>Špīro</i>	<i>Špīrić</i>
<i>Tòmīslav</i>	<i>Tōma</i> <i>Tōmo</i> <i>Tōća</i>	<i>Tòjan</i>	(<i>Frān</i>)	<i>Vrāne</i> <i>Vrānje</i>	<i>Vrānjko</i>
<i>Vūk</i>		<i>Vùćuka</i>	<i>Žīvorād</i>		<i>Žīvko</i> <i>Žīvan</i>

Sva su pokraćena imena dvosložna tipa *Péro* i *Pèra*, a jedno je s dugosilaznim naglaskom: *Tōni*. U popisu prevladavaju imena tipa *Péro* – 57x nad tipom *Pèra* – 33x. Prema 41 temeljnom imenu donosi se 91 pokraćeno ime i 141 izvedeno ime. Izvedena imena najčešće su nastala sufiksacijom pokraćenih imena (*Pècilo* < pokr. imena *Péco* < tem. imena *Pètar*; *Jólica* < pokr. imena *Jóle* < tem. imena *Jòsip*), a rjeđe je u osnovi izvedeno ime (*Jòškan* < izv. imena *Jòško* < pokr. imena *Jóšo* < tem. imena *Jòsip*). Pritom se izvedena imena tvore od gotovo svih potvrđenih pokraćenih imena, npr. od temeljnoga imena *Jòsip* pokraćena su imena *Jòja*, *Jójo*, *Jòka*, *Jóko*, *Jòla*, *Jóle*, *Jòsa*, *Jóso*, *Jóšo*, *Jóžo* i *Jòža*, a od njih su izvedena imena *Jójić*, *Jòkāč*, *Jòkān*, *Jòkan*, *Jòketa*, *Jókica*, *Jòlan*, *Jòlān*, *Jólica*, *Jósica*, *Jòsina*, *Jòsūr*, *Jòšina* i *Jòško*.

Sufiksi u tvorbi neslužbenih imena

Prema formi sufikse možemo podijeliti na (1) nesložene (a) jednosložne i (b) dvosložne te na (2) složene.

1.a) Jednosložni sufiksi:

-ac Osnovnica za izvođenje sufiksom *-ac* može biti temeljno (*Pilīpac* < *Pilip*) ili pokraćeno ime (*Šīmac* < *Šīme*). Prema građi u imenima tvorenima s pomoću toga sufiksa dugouzlazno je naglašena penultima.

-in U prikupljenoj građi malo je potvrda za izvođenje tim sufiksom. Kao osnovnica dolazi pokraćeno ime tipa *Péro* (*Pilīn* < *Pīle*), a naglasak se mijenja u kratkouzlazni.

-in Slabo potvrđen sufiks koji dolazi na pokraćena imena tipa *Péro* (*Màcin* < *Máčo*), a naglasak se mijenja u kratkouzlazni.

-āč Također slabije potvrđen sufiks koji dolazi na pokraćena imena. Slog koji prethodi dugoj nenaglašenoj ultimi uvijek je kratkosilazan: *Jòkāč*.

-ān Nešto plodniji sufiks koji dolazi na pokraćena imena. Slog koji prethodi dugoj nenaglašenoj ultimi uvijek je kratkosilazan: *Īkān*, *Jòkān*, *Jòlān*, *Šījān*.

-an Prema građi to je najplodniji jednosložni sufiks. Osnovnica za izvođenje je pokraćeno ime tipa *Péro*, a izvedenica je naglašena kratouzlazno: *Bèšan*, *Dùlan*, *Ícan*, *Jàšan*, *Jòkan*, *Jòlan*, *Jòškan*, *Lùjan*, *Màcan*, *Màrkan*, *Mìcan*, *Milan*, *Milkan*, *Pàjan*, *Pàjcan*, *Pàjkan*, *Tòjan*, *Žìvan*.

-āš Slabije potvrđen sufiks koji dolazi na pokraćena imena. Slog koji prethodi dugoj nenaglašenoj ultimi uvijek je kratkosilazan: *Jòvāš*.

-čo Slabije potvrđen sufiks koji dolazi na pokraćena imena tipa *Péro*, a naglasak se pri izvođenju ne mijenja: *Ívčo* < *Íve*.

-elj Slabije potvrđen sufiks koji dolazi na pokraćena imena. Slog koji prethodi dugoj nenaglašenoj ultimi uvijek je kratkosilazan: *Màrēlj*.

-en Prema građi ovaj sufiks dolazi na pokraćena imena tipa *Péro*, a pri izvođenju se naglasak osnove tipa *Péro* mijenja u kratkouzlazni: *Jùren*, *Pàđen*.

-ić Osnovnica za izvođenje sufiksom *-ić* može biti temeljno (*Ivànić* < *Īvan*) ili pokraćeno ime obaju tipova i *Péro* i *Pèra* (*Jòjić* < *Jójo*, *Milić* < *Mīle*, *Špírić* < *Špiro*; *Šimić* < *Šīma*). Dvosložna izvedena imena čuvaju naglasak osnovnice, a u trosložnih naglasak se pomiče na penultimu (*Ivànić* < *Īvan*).

-ić U građi je potvrđeno izvođenje od temeljnih imena naglašanih dugosilazno, a u izvedenicima s pomoću tog sufiksa naglasak se mijenja u kratkouzlazni: *Lùkīć* < *Lūka*, *Màrkīć* < *Mārko*).

-ko Veoma plodan sufiks koji dolazi na oba tipa pokraćenih imena, a izvedenice čuvaju polazni naglasak: *Bránko*, *Īčko*, *Jàško*, *Jérko*, *Jòško*, *Milko*, *Vránjko*.

-ūlj, -ūn, -ūr, -ūt Sufiksi koji dolaze na pokraćena imena. Slog koji prethodi dugoj nenaglašenoj ultimi uvijek je kratkosilazan: *Īvūlj*, *Jòvūlj*, *Mātūlj*; *Mārūn*; *Jòsūr*, *Pèšūr*; *Pàškūt*.

Većina dvosložnih imena izvedenih jednosložnim sufiksima s nenaglašenom dužinom ima kratkosilazni naglasak na osnovi, pa se može pretpostaviti izvođenje od pokraćenog imena tipa *Pèra*, osim onih izvedenih sufiksom *-in*,

koji se izvode od pokraćenih imena tipa *Péro*, a naglasak izvedenice mijenja se u kratkouzlazni: *Pil̃n*.

1.b) Dvosložni sufiksi:

-aja Predsufiksadni slog u izvedenica naglašen je kratkouzlazno bez obzira na prvotni naglasak osnovnice: *Lùkaja*.

-ara Predsufiksadni slog u izvedenica naglašen je kratkouzlazno bez obzira na prvotni naglasak osnovnice. Potvrde pokazuju da je riječ o izvođenju od imena izvedenih s pomoću sufiksa *-ko*: *Jàškara* < *Jàško* (< *Jášo* < *Jàndrija*).

-ēnda U izvedenica dobivenih s pomoću tog sufiksa naglasak je kratkouzlazan na trećem slogu od kraja: *Lùkēnda*.

-eka Prema građi tvorbena je osnova za izvedenice s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Péro*, a naglasak je kratkouzlazan na trećem slogu od kraja: *Đùreka*, *Jàndreka*, *Mileka*.

-ela Prema građi tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipova *Péro* i *Pèra*, a u izvedenica od tipa *Péro* naglasak se mijenja u kratkouzlazan: *Àntela*, *Ìvela*, *Jàkela*.

-elja Prema građi tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Pèra*, a izvedenica čuva polazni naglasak: *Ìvelja*, *Màrelja*, *Pàkelja*.

-eša Prema građi tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Pèra*, a izvedenica čuva polazni naglasak: *Màteša*, *Pìkeša*.

-eta Tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Péro* (*Gìgeta* < *Gr̃go*, *Jòketa* < *Jòko*) ili temeljno ime (*Màrketa* < *Màrko*), a u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja.

-eža Prema građi tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Pèra*, a izvedenica čuva polazni naglasak: *Ìveža*.

-ica U tvorbi s pomoću tog veoma plodnog sufiksa osnovnica su pokraćena imena tipova *Péro* i *Pèra*, pri čemu izvedenica čuva polazni naglasak (*Gìgica*, *Gr̃gica*, *Jókica*, *Jólica*, *Jósica*, *Jùkica*, *Jùrica*, *Mática*, *Pàjica*, *Péšica*, *Sàvica*, *Slávica*, *St̃pica*, *Stípica*, *Šímica*), ili izvedeno ime, npr. *Matùljica* < *Mätùlj*.

-ija Predsufiksadni slog u izvedenica naglašen je kratkouzlazno bez obzira na prvotni naglasak osnovnice: *Màrkija*.

-ilo Prema građi tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Péro*, a u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja: *Ícilo*, *Màcilo*, *Pàilo*, *Pècilo*.

-ina Tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Péro* (*Jòsina* < *Jòso*), izvedeno (*Slávčina* < *Slávko*, *Īvežina* < *Īveža*) ili temeljno ime (*Lùkina* < *Lùka*, *Paškàljina* < *Pàškàlj*, *Pàvlina* < *Pàvao*).

-iša Tvorbena je osnova za izvođenje s pomoću tog sufiksa pokraćeno ime tipa *Péro* (*Àntiša* < *Ánte*, *Īviša* < *Īve*, *Jòviša* < *Jóva*, *Jùriša* < *Júre*, *Pèkiša* < *Péko*, *Slàviša* < *Slàve*, *Stipiša* < *Stipe*) ili temeljno ime (*Màrkiša* < *Màrko*), a u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja.

-onja Tvorbena je osnova pokraćeno ime tipa *Péro*, a izvedenica čuva polazni naglasak: *Péronja*.

-ota Tvorbena je osnova pokraćeno ime tipa *Péro* (*Pèkota* < *Péko*, *Pèšota* < *Péšo*) ili izvedeno ime na *-ko* (*Jèrkota* < *Jérko*, *Milkota* < *Milko*), a u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja.

-uka Tvorbena je osnova pokraćeno ime tipa *Péro*, u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja: *Màcuka*, *Màruka*.

-ula Tvorbena je osnova pokraćeno ime tipa *Pèra*, a izvedenica čuva polazni naglasak: *Īšula*, *Īžula*.

-ura Tvorbena je osnova pokraćeno ime tipa *Péro*, u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja: *Pàškura*, *Pèšura*.

-uža Tvorbena je osnova pokraćeno ime tipa *Péro*, a u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja: *Nikuža*.

2) Složeni sufiksi:

-inac: Prema građi osnovnica je za izvođenje sufiksom *-inac* temeljno ime, a u imenima tvorenima s pomoću toga sufiksa dugouzlazno je naglašena penultima: *Markínac*.

-inčina Tvorbena je osnova pokraćeno ime tipa *Péro*, a izvednice čuvaju polazni naglasak i njegovo mjesto: *Jòsīnčina*.

-ovina, -urina, -ušija, -utina, -čina, -etina Tvorbena je osnova pri izvođenju s pomoću tih sufiksa pokraćeno ime tipa *Péro*, a u izvedenica je naglasak kratkouzlazan na trećem slogu od kraja: *Jakòvina*, *Markòvina*, *Matòvina*; *Antùrina*, *Ivùrina*, *Josùrina*, *Maćùrina*, *Mićùrina*, *Paškùrina*, *Pešùrina*, *Stipùrina*; *Antùšija*; *Paškùtina*; *Matùljčina*; *Stipètina*.

Značenjske vrijednosti sufiksā

Bjelanović je u *Antroponimiji Bukovice* utvrdio da je teško podijeliti sufikse po značenju »jer deminutivne forme mogu sekundarno imati i pejorativno, a augmentativne čak meliorativno značenje« (1988: 125), te da se podje-

la na deminutivno-hipokoristične i augmentativno-pejorativne sufikse pokazala preskučenom. Pri analizi sufiksalnoga korpusa u tvorbi neslužbenih osobnih imena u Promini susrećemo se s istim problemom. Stoga je prihvatljiva Bjelanovićeva podjela na (1) *deminutivne*, (2) *hipokoristične*, (3) *augmentativne*, (4) *pejorativne* i (5) *sufikse neformiranog (izgubljenog) značenja*. U posljednju skupinu Bjelanović svrstava više od 50% sufiksa. U Promini na temelju nevelike građe proizlazi da sufiksi neformiranoga značenja snažno dominiraju, tj. većina je sufiksa značenjski neutralna. Zbog relativno malog broja imenskih osnova sufiksacijom se dobivaju neslužbena osobna imena koja uglavnom ne služe kvalifikaciji nego identifikaciji.

a) deminutivni sufiksi:

<i>-ić:</i>	<i>Ivānić</i>
<i>-ić:</i>	<i>Lùkīć, Mārkić</i>
<i>-ica:</i>	<i>Jólica, Mática</i>
<i>-uljica:</i>	<i>Matùljica</i>

b) hipokoristični sufiksi:

<i>-ćo:</i>	<i>Ívćo</i>
<i>-ko:</i>	<i>Āčko, Jāško, Jérko, Jòško, Milko</i>
<i>-iša:</i>	<i>Āntiša, Āviša, Mārkiša</i>

c) augmentativni sufiksi:

<i>-ēnda:</i>	<i>Lùkēnda</i>
<i>-ina:</i>	<i>Āvežina, Jòsina, Paškàljina, Slāvčina</i>
<i>-ovina:</i>	<i>Jakòvina, Matòvina</i>
<i>-čina:</i>	<i>Matùljčina</i>

Većina sufiksa s augmentativnim značenjem pripada skupini sufiksa složenih s *-ina*.

d) pejorativni sufiksi:

<i>-etina:</i>	<i>Stipètina</i>
<i>-utina:</i>	<i>Paškùtina</i>
<i>-onja:</i>	<i>Péronja</i>
<i>-urina:</i>	<i>Antùrina, Ivùrina, Josùrina, Maćùrina, Stipùrina.</i>

e) sufixi neformiranog (izgubljenog) značenja:

-ac ⁵⁵ : <i>Pilípac, Šímac</i>	-īn: <i>Pìlīn</i>
-āč: <i>Jòkāč</i>	-ān: <i>Jòlān</i>
-āš: <i>Jòvāš</i>	-an: <i>Ícan, Jāšan, Lùjan</i>
-ēlj: <i>Mārēlj</i>	-en: <i>Jùren</i>
-eta: <i>Jòketa, Mārketeta</i>	-ic: <i>Jójić, Šimić, Špirić</i>
-in: <i>Màcín</i>	-ūlj: <i>Īvūlj, Jòvūlj, Mātūlj</i>
-ūn: <i>Mārūn</i>	-ūr: <i>Jòsūr, Pěšūr</i>
-ūt: <i>Pāškūt</i>	-aja: <i>Lùkaja</i>
-ara: <i>Jāškara</i>	-eka: <i>Đùreka</i>
-ela: <i>Īvela</i>	-elja: <i>Mārelja</i>
-eša: <i>Māteša</i>	-eža: <i>Īveža</i>
-ota: <i>Jèrkota, Pèkota, Pěšota</i>	-ija: <i>Màrkija</i>
-ilo: <i>Ícilo, Mácilo, Pàilo, Pècilo</i>	-uka: <i>Màcuka, Māruka</i>
-ula: <i>Īšula, Īžula</i>	-ura: <i>Pěšura</i>
-uža: <i>Nikuža</i>	-īnac: <i>Markīnac.</i>

9. Zaključno o muškim osobnim imenima u Promini

Dijakronijska analiza muških osobnih imena u Promini pokazala nam je kako su se tijekom vremena prožimala dva načela imenovanja – narodno i kršćansko – kojima se oblikovao prominski antroponimijski identitet. Korpus iz 16. stoljeća pokazao nam je kako je uz prevlast narodnih imena i relativno malen broj imenskih osnova bio razvijen tvorbeni sustav s povećim brojem tvorbenih formanata. Nakon Tridentskoga koncila gotovo su se isključivo nadijevala osobna kršćanska imena zbog čega je u uporabi bio relativno malen broj imena, što je potaknulo tvorbu velikoga broja imenskih izvedenica. Tek u 20. stoljeću nakon I. svjetskog rata u imenski repertoar ulazi manji broj narodnih imena, a nakon II. svjetskog rata ulazak narodnih imenskih osnova još je povećan. Šezdesetih se godina u Promini javljaju i nova aloglotna imena, no narodna i tradicionalno frekventna kršćanska imena ne izlaze iz uporabe. Jedino se većim brojem imenskih osnova smanjuje onomastička entropija, što utječe na

⁵⁵ Bjelanović napominje da lingvisti ovom sufixu pripisuju deminutivno ili hipokoristično značenje (1988: 127), no u bukovičkoj antroponimiji, a također i u prominskoj, njegovo je značenje neutralno.

manju uporabu imenskih izvedenica tipa *Iviša*, *Antiša* pa se one danas osjećaju kao izrazite odmilice.

Pitanje je dokad će se zadržati takva u Promini tradicionalna službena i neslužbena imena jer zbog depopulacije, smanjene frekventnosti pojedinih imena te ulaska novih, često aloglotnih osnova, nema velike potrebe za iskorištavanjem tvorbenih jezičnih mogućnosti.

Literatura:

- ANIĆ, VLADIMIR; DUNJA BROZOVIĆ RONČEVIĆ; IVO GOLDSTEIN; SLAVKO GOLDSTEIN; LJILJANA JOJIĆ; RANKO MATASOVIĆ; IVO PRANKKOVIĆ 2002. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber.
- BABIĆ, STJEPAN 1986. *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku. Nacrt za gramatiku*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Globus.
- BJELANOVIĆ, ŽIVKO 1988. *Antroponimija Bukovice*. Split: Književni krug.
- BJELANOVIĆ, ŽIVKO 2001. Korpus i raspodjela antroponima tipa Përa. *Folia onomastica Croatica*, 10, Zagreb, 33–58.
- BJELANOVIĆ, ŽIVKO 2007. *Onomastičke teme*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ANKICA ČILAŠ ŠIMPRAGA 2006. Tipovi vezanosti imena blizanaca. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 15–37.
- ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA 2006. Obiteljski nadimci u Promini, *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 39–69.
- DUGAC, ŽELJKO 2003. Sveti zaštitnici od bolesti, *Hrvatska revija*, 2/III, Zagreb, 131–133.
- FRANČIĆ, ANĐELA 2002. Uvid u osobna imena rođenih 2001. *Folia onomastica Croatica*, 11, Zagreb, 77–93.
- KOSOR, KARLO 1995. Drniš pod Venecijom. *Povijest Drniške krajine: zbornik povijesnih studija 1494. – 1940.*, Split, 181–248.
- KOSOR, KARLO 1995. Drniška krajina za turskoga vladanja. *Povijest Drniške krajine: zbornik povijesnih studija 1494. – 1940.*, Split, 103–179.
- KUŽIĆ, KREŠIMIR 1997. *Povijest Dalmatinske zagore*. Split: Književni krug.
- MARETIĆ, TOMO 1885. O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba, *Rad JAZU*, 81, Zagreb, 81–145.
- MARETIĆ, TOMO 1886. O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba, *Rad JAZU*, 82, Zagreb, 69–154.
- MENĐUŠIĆ, MARKO 1995. Drniška krajina u pretpovijesti. *Povijest Drniške krajine: zbornik povijesnih studija 1494. – 1940.*, Split, 9–44.

- MULJAČIĆ, ŽARKO 1963. Osobna imena u Dubrovniku (župa Grad) od 1800. do 1900. god., *Filologija*, 4, Zagreb, 111–128.
- Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.* (dostupno na www.dzs.hr).
- OBAD, STIJEPO 1990. *Dalmatinsko selo u prošlosti*. Split: Logos.
- PUTANEC, VALENTIN 1976. Esej o jezičnom znaku i onomastici te o antroponimiji u Hrvatskoj. *Leksik prezimena SRH*. Zagreb: Institut za jezik i Nakladni zavod Matice hrvatske, I. – XII.
- SKOK, PETAR 1971–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. I–IV. Zagreb: JAZU.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 1982. Razvitak imenske formule u Hrvata. *Onomastica Jugoslavica*, 9, Zagreb, 283–293.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR 2002. Osobna imena. *Słowiańska onmastyka, encyklopedia*, tom I; Warszawa – Kraków: Towarzystwo naukowe warsawskie.
- VARGA, ANDELA 1987. Ženska osobna imena u Mariji na Muri. *Rasprave Zavoda za jezik*, 13, Zagreb, 175–189.

Masculine personal names in Promina

Abstract

The paper analyses masculine personal names in Promina from the oldest written documents until modern day. The transformations of the name repertoire are followed through time and the reasons for their occurrence are given. The paper also analyses the forms of personal names in informal communication.

Ključne riječi: Promina, muška osobna imena

Key words: Promina, masculine personal names